

Ledning och styrning ur ett
befolknings- och behovsperspektiv

PROGRAMFÖRKLARING
OCH INRIKTNING 2020–2023

Inledning

Nätverken utgår från en demokratiskt styrd hälso- och sjukvård. Vi samlar förtroendevalda som i sin roll är befolkningsföreträdare med ansvar för att prioritera behov och tjänstepersoner som stödjer de förtroendevalda i detta ansvar. Tjänstepersonernas roll omfattar behovsanalyser, uppdragskrivningar, uppföljning och stöd i planerings- och budgetprocessen i respektive region.

Nätverken koncentrerar sig på frågor om ledning och styrning av hälso- och sjukvården ur ett befolknings- och behovsperspektiv.

Syftet med nätverken

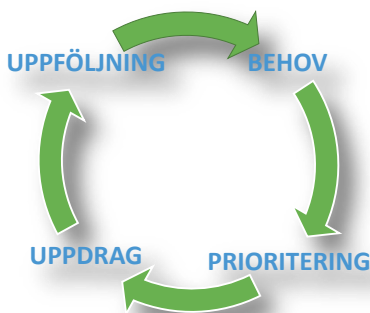
Nätverkens syfte är att ge förtroendevalda och tjänstepersoner ökad kunskap om ledning och styrning av hälso- och sjukvården ur ett befolknings- och behovsperspektiv.

Nätverkens vision

Nätverkens vision är en vård på lika villkor där de med störst behov ges företräde till vården och att förebyggande och hälsofrämjande insatser får ett ökat utrymme så att hälso- och sjukvården kan bidra till en mer jämlik hälsa.

Strategiska områden

Nätverken har valt fyra strategiska områden för att nå visionen om en vård på lika villkor:

Beskrivning och analys av befolkningens behov

Vi beskriver behov ur ett befolkningsperspektiv för att kunna säkerställa att de med störst behov ges företräde till vården. Tillit till förtroendevalda och tjänstepersoner bygger till stor del på hur verksamheterna uppfyller befolkningens behov. Genom att lyfta fram behovsanalyser och hälsoeffekter av genomförda insatser påverkar Nätverken hälso- och sjukvården och andra samhällsaktörer att i ökad utsträckning beakta befolkningens behov.

Nätverken använder relevanta kunskapsunderlag kring befolkningen och dess hälsa och utvecklar arbetssätt och kunskap för att stödja behovsstyrning.

Prioritering och rangordning av behov

Vi använder underlag om befolkningens behov för att prioritera och rangordna så att de med störst behov ges företräde till vården och att resursfördelningen följer de prioriteringar som förtroendevalda gör.

Nätverken behandlar horisontella prioriteringar mellan behovsgrupper på befolkningsnivå. De prioriteringar som görs i hälso- och sjukvården utifrån de enskilda patienternas aktuella hälsotillstånd, vertikala prioriteringar, berörs inte i det strategiska området.

Uppdrag till verksamheten för att tillgodose prioriterade behov

Vi formulerar uppdrag utifrån prioriterade behov så att de blir tydliga och förståeliga för såväl verksamhet som befolkning. En demokratiskt styrd hälso- och sjukvård, med utgångspunkt från befolkningens behov ställer krav på att de politiska målen och uppdragen är tydligt kopplade till behoven. Politiska avvägningar och prioriteringar är nödvändiga inför formuleringen av mål och uppdrag. Tjänstepersoner formulerar uppdrag utifrån de politiska målen och ställer krav på en väl fungerande helhet av olika aktörers enskilda insatser för befolkningens bästa.

Nätverken utvecklar kunskap och metoder för att systematiskt ta reda på vad som är möjligt att uppnå i verksamheten och bygga effektiva och hållbara system för uppdragsstyrningen. Nätverken verkar också för att stödja de förtroendevalda i deras roll som uppdragsgivare.

Det sker genom att formulera konkreta, uppföljningsbara mål utifrån de förtroendevaldas långsiktiga målsättning samt genom att utveckla dialogformer med utförarna.

Uppföljning av insatser och resultat

Vi samlar kunskap om hur insatser och resultat kan följas upp och presenteras för beslutsfattare på olika nivåer. Uppföljningen behöver vara begriplig och användbar för att leda och styra hälso- och sjukvården. En styrning ur ett befolknings- och behovsperspektiv måste ta hänsyn till flera perspektiv där vård på lika villkor som leder till en mer jämlik hälsa ska kunna följas upp. Förutom befolkningens hälsoläge är den självupplevda hälsan, befolkningens förväntningar och hälsoeffekter av gjorda insatser viktiga områden att ha kunskap om.

Tillgängliga data behöver användas systematiskt. Utmaningen är att sammanställa data om befolkningen med andra fakta för att få en helhetsbild. Analysen kan användas för jämförelse inom och mellan huvudmän samt över tid.

Nätverken utvecklar det politiska kravställandet om vilka fakta som de förtroendevalda behöver för att kunna följa upp mål och uppdrag ur ett befolknings- och behovsperspektiv.

Nätverken utvecklar former och metoder för systematisk uppföljning och analys av data som underlag för att bedöma i vilken utsträckning befolknings behov har tillgodosetts.

Genom att identifiera relevanta data samt utveckla metoder för att pedagogiskt presentera analyser så skapas förutsättningar för de förtroendevalda att formulera tydliga mål och uppdrag

Perspektiv för att nå visionen

Den kunskap som genereras inom nätverkens fyra strategiska områden måste omsättas i en praktisk verklighet. Samverkan och ledarskap är två perspektiv som Nätverken har identifierat som ytterst är avgörande för att uppnå visionen om en vård på lika villkor och en mer jämlik hälsa.

Samverkan

Samverkan behöver ske med invånare, brukare, patienter och olika samhällsaktörer för att samla in kunskap om befolkningens förväntningar, hälsoläge och resultat av gjorda insatser. Hälsan påverkas i hög grad av faktorer utanför hälso- och sjukvården och det är många aktörer som måste samverka för att tillgodose invånarnas behov av välfärdstjänster. Ingen aktör klarar att ensam hantera sin del av uppdraget utan är beroende av samverkan med andra. Nätverken utvecklar metoder för samverkan mellan olika välfärdsaktörer.

Ledarskap

Det är i mötet mellan patient och hälso- och sjukvårdsprofessionella som värde uppstår. Ett gott ledarskap är en förutsättning för att beslut ska genomföras och leda till önskade resultat. Nätverken utvecklar metoder och kunskap om ledarskap på olika nivåer.

- Det politiska ledarskapet
- Tjänstepersonernas ledarskap och förhållningssätt
- Organisatoriskt ledarskap
- Arbetsledande ledarskap
- Självledarskap

Nätverkens arbetssätt

Nätverken erbjuder en arena där medlemmarna kan sprida erfarenheter och utveckla kontakter. Det sker genom seminarier, utbildningar och utvecklingsprojekt för att belysa och diskutera de strategiska områdena utifrån olika perspektiv såsom ledning och styrning, ledarskap, samverkan, dialog, forskning och utveckling samt framtidsspaning. Nätverken är ett stöd och en inspirationskälla för förtroendevalda och tjänstepersoner inom regioner för att underlätta spridning av kunskaperna i den egna organisationen.

Nätverken samarbetar med andra organisationer, myndigheter och nätverk för att lära av varandra. Viktiga samarbetspartners är Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Socialstyrelsen, Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU), Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för vårdanalys (MYVA), Prioriteringscentrum, Nätverken Hälsofrämjande hälso- och sjukvård (HFS), Landstingens upphandlingsnätverk (LfU) samt liknande nätverk/organisationer.

www.natverken.se